

Any IX

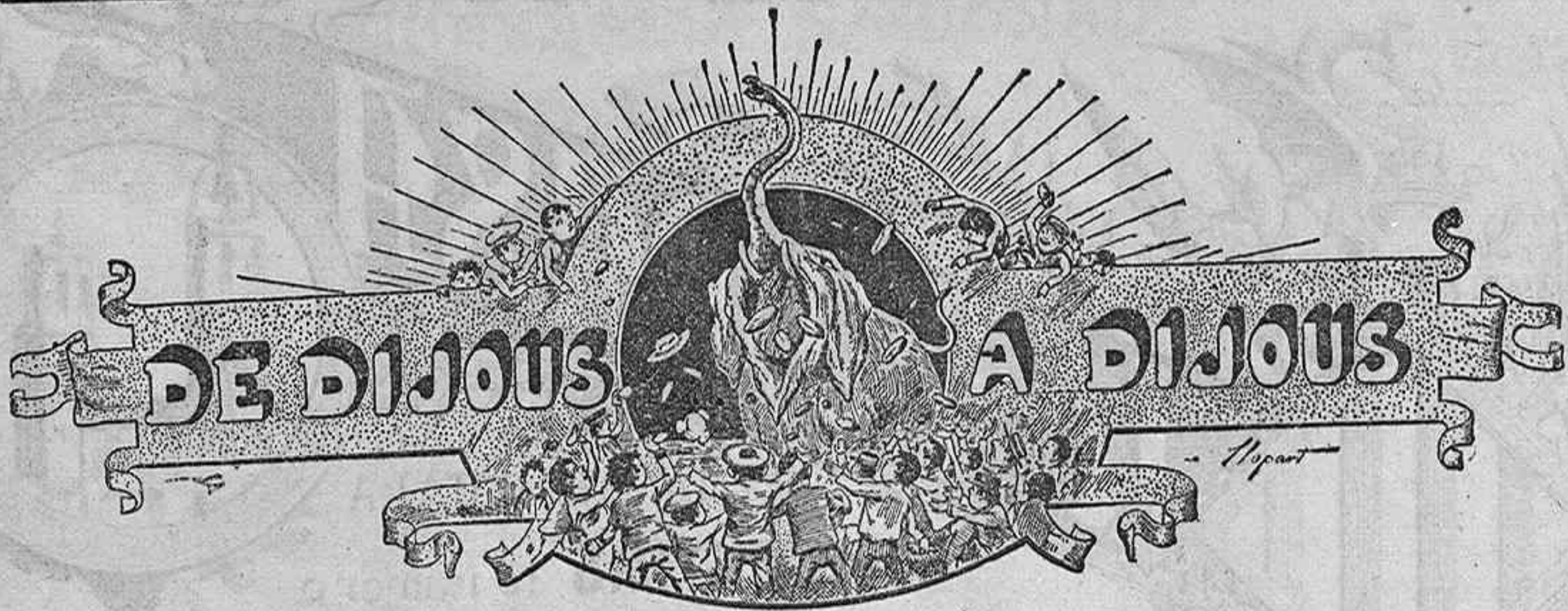
Barcelona 5 de Novembre de 1896

Núm. 427

¡Flor de l' horta valenciana!
¡carona fresca y galana
sobre un cos dels mes ben fetsl...
¡Porta un róssech de "patxets"
mes llarch que d' aquí á l' Habanal

Cópio fot. de A. Esplugas.

TENORIOS, coronas y panellets: á tot aixó quedan reduhidas las diadas de Tots Sants y de Difunts. No hi involucrém las castanyas, per la senzilla rahó de que en tots los dias del any es á propòsit aqueix fruyt, per prodigarse incessantment en forma de tributs ó impostos á tots 'ls rams de las forsas vivas del país en que vivím; aqui á Espanya fem la castanyada diariament, per forsa, servintnos de torradoras las lleys foradadas que 'ns regeixen, que son verdaderas ollas.

¡Don Juan Tenorio! Potser es lo personatge imaginari; l' hèroe simbólich; lo tipo espanyol mes perfecte, mes real, mes humá; que sintetisa nostre caràcter, per resumirlo justament dintre 'l march de l' escenari de la vida espanyola. Aquí está: si no concre'és en son modo de ser lo prototipo dels fills d' Espanya (que som capassos de conquistar totas las raspas, primpcesas y novicias del globo terráqueo, mentres no 'ns faltin *cumquibus*;) no 's conservaría tan ferma aqueixa afició—que cada any se desperta y 's renova sense fla quejar may-de fer y desfer lo Tenorio en tots los escenaris y arcobas de la Península.

Aquest any, aquí á Barcelona no ha despuntat com altres anys lo *matón* llegendari en cap teatro oficial; en cambi, extra-oficialment l' han escarnit en molts vandas, com sempre, convertint molts actors de pis al tremendo *Don Juan* en un pinxo d' escaleta ó de carreró. Potser, y sense potser també, es lo protagonista d' obra dramática que se n' ha vist de mes grossas dalt de las taulas .. y dalt dels taulóns: pro, ell tan atrevit y poca-vergonya, com sempre.

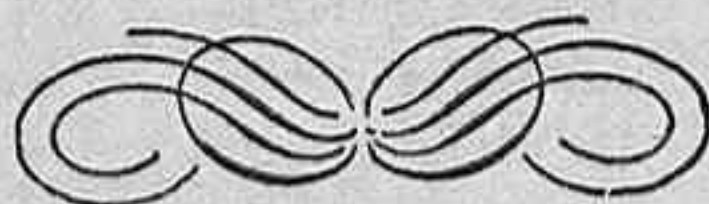
No hi há aficionat que sobrepuji una miqueta als de la séva colla y que hagi desempenyat mes ó menos pas-sable algún paper important de capa y espasa, que no 's cregui ab dret y ab lo deber d' irrogarse las qualitats del hèroe andalús, encarregantse de retratarlo (encare que no 's conegui 'l retrato) y que no 's consideri autorisat pera marejar fins á la ànima del difunt autor del drama y hasta als socis de la *societat*. Y 'l poble se dóna per ben satisfet presenciant un cop ó dos al any las proesas, millor dit, las calaveradas de 'n *Joanet*, perque no 's fixa ni vol fixarse en res més; sinò en que ha de rendir tribut á la costum d' aná á veure 'l *Tenorio*. siga allá ahont vulgui y 'l fassin com 'l fassin, com si fos l' haverhi d' aná una sagrada obligació de tot espanyol com cal que puga aná á teatro; y 'l poble hi vá per' riure ab los acudits de 'n *Ciutti* y ab las fleumerías de la Brígida y... *voilà*.

Y 'l drama de 'n *Zorrilla* encare que 's desfassi cada any, 's tornarà á refer l' any vinent, perque encare que s' assessini cada temporada á n' el ditxós *Tenorio*, lo caràcter espanyol 'l torna á fer revivre més tremendo que l' any passat: per xó 'l drama es immortal y 'l protagonista no pot morir, pesi á las corrents modernistas mortas en vida; pesi als Tenorios *matóns* de la Literatura moderna.

*
**

Dupto que en cap altra població espanyola sigan més visitats y obsequiats los habitants del altre mon, que aquí. La piadosa costum d' anar als cementiris la diada dels Morts tot Barcelona en verdadera pelegrinació, s' ha arrelat d' una manera tan extraordinaria que, la veritat, imposa y con mou. Ningú, per escéptich que siga, pot amagar aqueix misteriós desitj d' aturarse un cop l' any devant del ninxo ó la fossa que guarda 'ls ossos dels sérs que més ha estimat; y ningú, al aturarsehi per despreocupat que sigui, pot reprimir un no sé qué... (lo *no sé qué*, l' *algo* que sentía 'l pobre *Bartrina*). Aqueixa tristesa alegre que s' apodera de nostres cors, dins del cementiri, al tenir tan aprop á n' als que havian compartit nostras penas, ó que havian sigut depositaris dels nostres sentiments més secrets ó que eran nostre encant ó nostre consol, no 'm farà creure cap sabi que tingui la seva explicació. La ciencia 's queda *patitiesa* en lo portal dels cementiris: no se li permet la entrada.

PEPET DEL CARRIL.

Lo plor de la Pubilla

LEMA.—¡FALS!

I

¿Qué passa al mas de la Riera
que a aytal hora de la nit
se senten plors y algun crit
llensat d' mala manera?

¿Quin motiu es per ell sol
prou gran per' que la alegría
que regnava en la masía,
s' hagi tornat desconsol?

¿Es que del avi perilla
la existencia malaltissa?
¿Es qu' algún traidó, infelissa
ha volgut fé' á la pubilla?

Si 'l motiu es un dels dos,
(Deu no ho permeti) es probable
que 'l mal siga inevitable...

¡Tant de bó que 'l primer fós;
pró hi han indicis fatals
qu' acusan al hereu Molas.

Diu que la pubilla á solas
s mica y murmura: ¡Fals!...

II

Temps há que á la pubilleta
en Molas li duya afecte,
y en Molas es un subjecte
que té alguna pisseteta;

Emprendat de la hermosura
de la Lluisa de la Riera,
li feu veure verdadera,
sa passió sensual é impura,

Y la Lluisseta inexperta,
ab lo goig de sé' estimada
se 'l cregué, y... ¡desgraciada!
¡Aixó será, es cosa certal

III

Ja clareja. En la masía,
prop del menjador sentadas,
dugas donas desvetlladas
esperan que 's fassi día.

Plorosa está la pubilla
boy sanglotejant encare,
y sa mare ¡pobre mare!

¡plora—li diu—mala filla!
¡Una joya tan preuhada!
¡L' orgull del mas de la Riera!
¡Llensarla d' eixa manera!...

—¡Mare, esteu equivocada!...

—¡Equivocada, aixis fós!
Jo ja sé que l' hereu Molas
es un murri de set solas,
y ell te venía á fer l' os.

—Es que...—¡Calla, ho sé del cert!

—Pró 'l qu' ha fet en Miqueló
no es fet ab mala intenció...

—¡Filla, ta ignocencia 't pert!
¡qué dius! ¡que gosas á dí!

—Qu' avuy vindrá y parlareu.

—¡Si ve, 'l matol!—¡No 'l mateu!

—¡Que no vingui!—¡Ja es aquí!

IV

L' hereu Molas entra al mas
molt dematí, á trench d' aubada;
té la paraula donada
y aquet cop no manca pas:

—Que Deu bon día vos dó
á vos, y á la vostra filla

—Avuy, per tú la pubilla
ja no existeix, Miqueló.

—No us entench á fé de Deu:

—¿Qué no m'enténs, dius? Mal llamp!

¿Aquí qué hi buscas?... ¡Veyám?

—Vinch á buscar lo qu' es meu.

—¿Encar tens llengua? ¡malvat!

¡Enganyar á una donzella!..

—¡També 'm va enganyar á mi ella
donantme per llebra, gat!

Pró tot arreglarse pot,
jo us tornaré 'l que vostre es,
y deume á mí 'ls meus dinés ..

—¡Surt de casa, lladrego!

—¡Tingueu compte ab lo parlá!

—¡Lladre, sí, porque á la noya
li has robat preuhada joya!

—¡No es pas cert! L' hi vaig comprá

—¡Vil, miserable, traidó'!

—Mare, no ho voleu entendre;
la vritat, sí, l' hi vaig vendre;
pró va ser ab condició.

—¡Filla, tu no tens cervell!

¡ets bojal!—¡Y cá, escolteu!

Si vos vendrel no voleu,
ell me 'l tornaré l' anell.

V

—Pró ¿que us proposeu matarme?
¿per' xó havém perdut la nit?

—Per 'xó sol, sí, ja us ho hi dit,
pro no heu volgut escoltarme.

—Sí, Pona, sí; la Lluisa
me 'l va vendre per un duro
per sortir d' algún apuro,
y... 'm va aixecá la camisa;

perque l' anell es d' or fals.

Per lo tant; desfet lo tracte,

Aquí 'l teniu, está intacte.

Que 'm torneu los meus vint rals

y 'm perdoneu us demano,

—Noya, donali 'l nap seu.

—Aquí 'l tens Miqueló meu;

(que per cert es *sevillano*)

PEPITO LLAUNÉ.

MENUDENCIAS

Ab mes fe suportaría
la vida, si jo pogués
plorar, quan ne tingués ganas,
y morir quan jo volgués.

Si pe'ls homs, una dona es agradable,
sas amigas, la troban detestable.

No vulguis may per ningú,
(no sent diné ó cosa bona)
lo que no vulguis per tú.

LLUÍS G. SALVADOR.

ESCLATS

L' ignorancia y la sabiesa
ab lo fum molt se similan,
puig que per molt que s' amaguin
igual qu' ell sempre respiran.

Ay, morena, moreneta,
si me n' has donat de sustos!
Jo 'm desfaig dante alegrías
y tú 'm matas á disgustos.

T' escribía cada més
y tú á mí cada setmana;
vaig escriure 't mes sovint
y no hi rebut cap mes carta.

Diuen que l' amor
purifica l' ánima....
Vas donarme un bes
y 'm surt una pansa.

UN A. VENDRELLANCH.

Barrinant

VALLFOGONESCA

TANT cert es com jo m' estich
assentat sobre aquest roch:
si fos amo d' aquest lloch
no me 'n 'niría ni un xich
d' aquesta hisenda de Pachs.

¿Que hi farà á ciutat D. Lluch?...
Com mes *barrino* no puch
dá en lo *quid*; sóch dels manyachs.

Per ventura no es bonich
sentir pollas en 'quet lloch
que tot lo jorn fan lloch! ¡coch!
y grills que cantan ¡rich! ¡rich!
Ocas que entonan ¡mech! mech!
estarrufantse en lo llach;
y granotas fent ¡rach! ¡rach!
amagantse dintre 'l rech;
ó be ab los seus brams lo ruch;
los galls fént ¡quiquiriquich!
y 'ls pollets pich! pich! pich! pich!
ó 'ls gossos ab son lladruch?

Encare que per 'xo crech
que 'l qui li dona fatich
es lo seu fill Don Enrich,
desde 'l jorn que, frech á frech
va trobarlo 'prop del llach
ab la filla de 'n Baldruch
que es molt mes tonta qu' un ruch
y ell es com anyell manyach,

Vejám si 'l fet d' aquest rech
dará á la mossa fatich;
perque 'm sembla ¡jo 't reflich!
d' aquí á un any sentir ¡Uech, uech!

Barrinant així en Pau Crach,
lo masover de Don Lluch,
va sentir com un lladruch
per 'llá á la vora del llach.

Corre 'l pobre ab gran fatich
y aixís que arrivá á aquell lloch,
sa filla vejé ¡jo 't toch!
frech á frech... ab don Enrich.

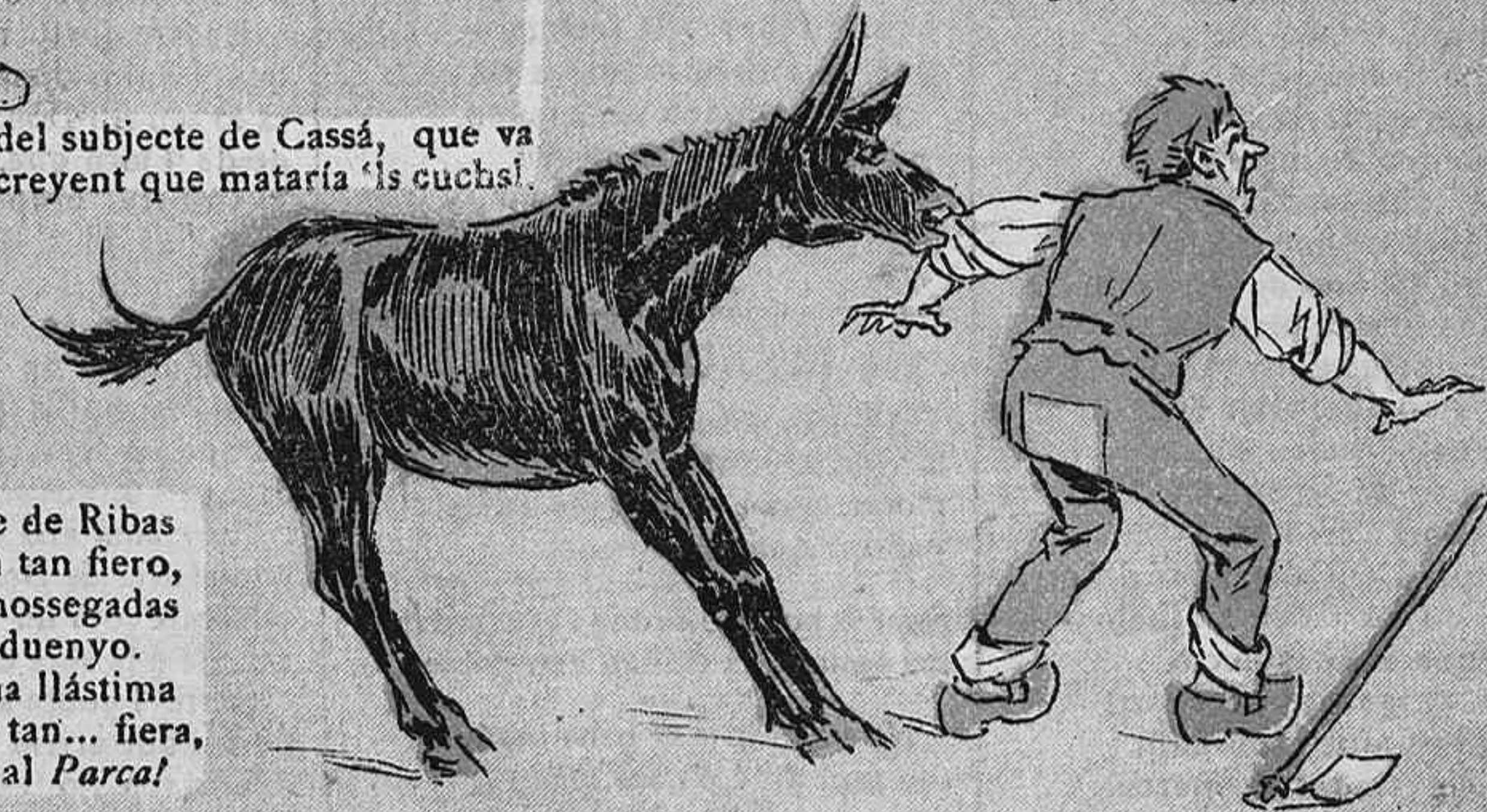
FELIÓNS DE VILAFRANCA.

"SUGESOS" DE LA SETMANA

Pero 'ls *cuchs* van venir després.. Y tan grossos qu' hasta tingué de treballarhi la *facultat* de Barcelona. ¡Que tonto! ¡Ves qui no li fa *descambiar pelat*! La llástima es que no hagi demanat patent d' invenció del *monedero*. Es segur, nou y barato.

¡Per *tragaderas* las del subjecte de Cassá, que va empassarse un duro, creyent que mataría 'ls *cuchs*!

En lo poble de Ribas hi ha un ruch tan fiero, que deixá á mossegadas mitj mort al duenyo. ¡Vaya una llástima qu' una *fiera* tan... *fiera*, no sigui al *Parca*!

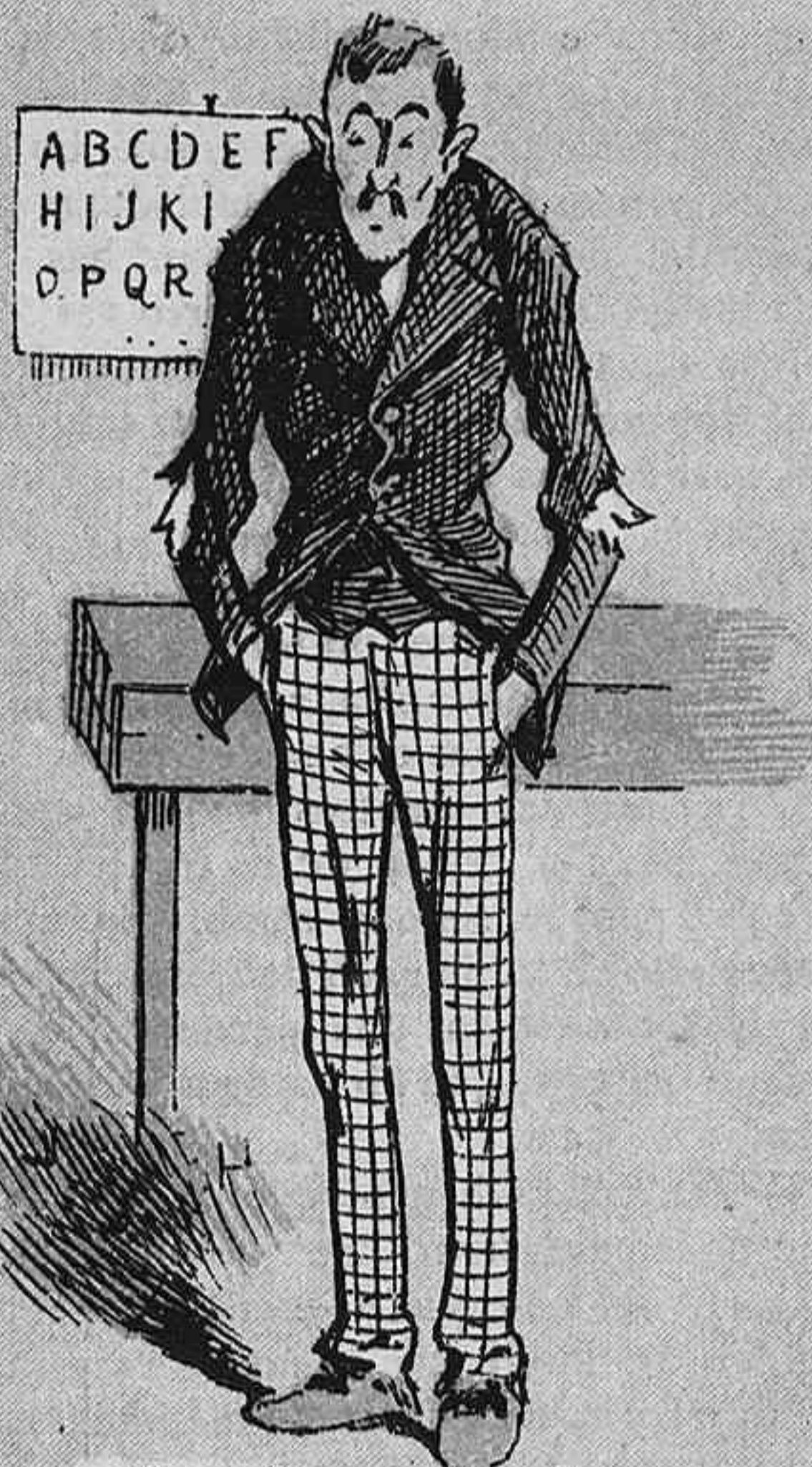
L' ART Y L' ENSENYANSA

'Ls dibuixants de mes nota
y 'ls pintors de mes talent
moltes vegades no tenen
diners, per menjar calent.

Los *artistas* de la *trena*,
aquets moderns gladiadors
fan unas quantas bestiesas,
y guanyan dinés y honors.

'Ls pobres mestres d' estudi,
mártirs de la ilustració,
uesprés d' ensenyar al poble
moren de fam, a un recó.

Y en cambi aquestas *fulanas*
divas de café cantant,
per *ensenyar*... lo que tenen
fan corre la plata en gran.

LOS EXTREMS SE TOCAN

Sí, senyors; si volen assegurar-se, vinguin á casa un día que no tinguin feyna. ¡Oh! y que penso demostrarlosi lo que á primer cop d' ull sembla un impossible, ab la mateixa facilitat, que 'ls faria notar la semblansa d' un meló ab lo cap d' en Cánovas.

Si 'm fan l' honor de venir á visitarme, los adverteixo que no estirin lo pom que creuran que serveix per trucar, y que no truca, gracias á la meva criada que 's conserva encare en estat salvatje. Han de donar un cop de má á la porta, y si pot ser de peu y ben fort, millor, porque la meva criada, del mateix modo que té unas mans desgraciadas, que tot m' ho treccan, es sorda com una tapia.

Entre la meva *fámula* y una nena que tinch de dos anys, estich á punt d' agafar una corda y penjar-me d' una viga. Las desgracias qu' aquestas dos criaturas me fan cada día, no 'm baixan de tres pesetas á un duro, y, francament, jo que las pesetas, per diferenciarme del pare Adam, las guanyo no solzament ab lo suhor del meu front, sinó ab la suhor de totas las parts del meu escanyolit cos, prefereixo la mort á experimentar tan forts disgustos.

¡Y si 's flixan ab los dos sérs causa de la meva desgracia, trobarán acertat y natural lo títul d' aquest article!

La meva minyona, que va neixe á la Fatarella, no pot negar que bé en línea recta del gorila; lo seu front tirat enrera, los seus ulls petits y bellugadissos, lo seu nas aplastat, sa boca, que quan riu li arriba á las orellas, los seus brassos llarchs y las sevas camas tortas, me guardarán de mentir. No 'n duptin: es un gorila de setze anys, escapat de la selva.

La meva nena, qualsevol diria qu' es un ángel; lo seu cabell es ros, fi y rissat, sos ulls dos trossos de cel, sa boqueta un pinyonet, sas dententas de rata; pero ja 'ls asseguro jo, que en quant á fer malesas, pot colocarse al costat de la meva minyona. Son un dimoni y un serafí, que 's confonen, per demostrar fins á la evidencia, que 'ls extrems se tocan

Fa sis días que vaig comprar una dotzena de plats; no vulguin saber qui va trencarlos: mitja dotzena en va fer á micas lo *dimoni*, y l' *àngel* l' altra mitja dotzena. Ara, per falta de recursos, me veig obligat á fer servir de plat, las llescas dels pans de nou lliuras qu' entran á casa.

¿Vasos? jo no sé 'l temps qu' han desaparecut de la meva taula. L' aygua y 'l ví, 'ls bebém ab tassas, unas tassas de pendre café, groixudas y resistentes, que vaig heredar dels meus avis, los quals, prevenint sens dupte ab qui tindria d' havérmelas, van adquirir aquets utensilis, que no 's trencan encare que la meva criada 'ls deixi caure de las sevas desgraciadas mans y encare que la nena los tiri

pe 'l cel-obert, desde 'l quint pis en que habito al terradet del *entresuelo*.

Y no 's pensin, de vasos en tenia sis dotzenas, porque es alló: quan vaig casarme, 'ls meus amichs per quedar bé ab mí ab pochos quartos, no van regalarme res mes que vasos y gibrelletas. Pero 'ls bons desitjos dels meus companys, han tingut un tí desastrós. Tres dotzenas de vasos m' ha trencat la criada y altras tantas la meva nena. De gibrelletas, no mes m' en queda una d' esquerdada y sense nansa. Y es que la meva minyona, siga pe 'ls crits que tot sovint li moch ó per la seva torpesa, quan agafa un objecte de pisa, com si fos lo *Ciuti* quan se troba devant del *Comendador*, se li escapa de las mans ab una facilitat pasmosa; y la meva nena siga pe 'ls seus pochos anys ó porque la seva mare li escatima las surras mes de lo que deuria, jugant ab la meva *vajilla* 'm fa tanta trencadissa com la meva minyona.

La meva dona que pera tot troba disculpa, ja busca manera de consolarme; pero 'l seu treball es inútil. — Mira, Joseph — me diu — ab la criada no pots enfadarthi, porque acaba de baixar del poble, y ja sabém que ningú surt ensenyat del ventre de la seva mare. A n' aquesta minyona no mes li doném tres pesetas cada mes, una de conforme nos costaria tres duros, y encare nos trencaria alguna pessa, porque trobar una criada que no trenqui, es tan difícil com descubrir un carnicer que 't dongui 'l pes. Y en quant á la nostra filleta, t' has de fer cárrech qu' es una criatura, enjugassada com totas, y que val mes que 'ns deixi sense pisa que no que 'ns caygués malalta. Nosaltres també ho hem sigut de petits, y hem fet tantas endiabladuras com la nena. Recórdat de que tú—segóns m' has comptat—un día jugant ab una barra de ferro vas donar un cop al cap de ton pare, que vas trencarli. Me sembla que val mes que la nostra filleta te trenqui 'ls plats, los vasos y las gibrelletas, que no que 't trenqués lo cap...

Devant de rahóns tan convincentis, callo; pero no passa un segón que no torni á alterarme, puig la minyona y la meva filla, aprofitant la nostra distracció, m' han fet mes d' una desgracia.

Avuy mateix, mentres la meva dona procurava sossegarme, la criada m' ha trencat un vidre de la arcoba, porque, segons sembla, la malehida volía espolsarlo ab lo mánech dels espolsadors, y la nena m' ha fet á trossos una peixera, que contenía uns quants peixets, que ab los seus vius colors m' alegravan la vista.

Y ara ¿no saben perquè poso punt final á las meas lamentacions? Porque un trist moment qu' hi sortit del meu quarto-escritori, pera evacuar una imperiosa diligencia, la meva raspa m' ha trencat lo tinter y la meva filla, lo meu angelet, l' ampolla de tinta que tenia de repuesto.

Y no puch escriure mes... que lo que bonament me permet la ploma, qu' encare está molla.

¡No puch escriure mes! ¡Ab prou tinta que suho!

A. GUASCH TOMBAS.

UN «TENORIO»

DALINTNOS per *ser* comedia,
jo, y uns companys del carrer,
sols una ocasió esperavam...
¡per *assombrá* (?) al Univers!

L' ocasió vingué de perlas,
fa dos setmanas ó tres,
quan un fill de Montsalvatje,
va dirnos:—¡Apa, valents!

Si pujeu á fe 'l *Tenorio*
al meu poble, us pago 'l tren!
Y dit y fet... Engrescantnos
jo y 'ls companys del carrer,
posárem fil á l' agulla

y 'ns vam repartí 'ls papers!
Del «Tenorio» va cuydarsen
un *mancebo* perruquer,
ab la condició, de fernos
la clenxa á tots 'ls demés...

«Don Gonzalo» y «Luís Mejía»
fóren respectivament
un notable colomista,
y un fadrí matalasser...

De 'n «Ciutti» va encarregarsen
en *Xerinola*, un baylet...
á cambi de que sa mare
—baylarina en millors temps—
entrés á la *companyia*
per fernos la «Doña Inés».

Ab sa veu de *Joan Doneta*
feu de «Brígida», en Joseph;
pegot d' una escala próxima...
y en quant als restants papers,
van darse á distints *artistas*
segons son temperament.

Un servidó—'l mes indigne
dels *cómichs* del meu carrer—
hi anava ab l' honròs encárrech
d' apuntarlos... ¡Llamp de Deu!

¡M' hauria tingut mes comptel!
¡M' hauria anat molt mes be
apuntarlos... un revólver
antes que marxar ab ellsl...

—
Lo poble de Montsalvatje,
¡ho es de nom y de fetsl...

Van guarnirnos un tablado
ab vigas y barrils vells,
dintre d' una mala quadra
d' una casa de pagés...

¡Per' *debut* de tals artistas,
era un teatro ben modest!...
¡Tan modest y tan incómodo
que pe 'l servey de vostés...
jo apuntava desde dintre
d' un barril, fet un capdell,
y arronsat com una cuca
per' que 'l públich no 'm veyès!

—
Va comensar 'l *Tenorio*
ab tot 'l teatro ple,
y ¡val á dirho! 'ls principis
van anar perfectament...
«Don Juan» sembava un *pimpollo*
¡igual que tallés cabells!
«Don Luís» talment accionava
com si la llana espolsés...
Feya 'l *marrá* «Don Gonzalo»,
bramant ab potencia veu...
y 'ls restants, tots feyan *tropa*...
¡una *tropa* d' alló més!

Mes quan va surtir la «Brígida»,
lo públich perdé 'ls estreps
¡Montsalvatje al veure donas
es *salvatje* per complert!

L' un li tirava un *requiebro*...
l' altre li deya un *renech*...
y es per xó que 'l pobre *artista*,
l' humil pegot, en Joseph...
perdé 'l fil... varias vegadas
y 's posá fet un capdell!...
¡Pero l' escándol tremendo,
sou al surtir «Doña Inés»!
Guardava l' ex-baylarina
un rostre atractiu y fresch,
y á pesar de sas campanyas
's conservava molt bé...

Véurela y alsarse 'l públich,
va ser cosa d' un moment
y á cada verset que deya
tothom li cridava:—¡Oíè!
Mes, quan ve «Don Juan Tenorio»

y la roba del convent,
y se la carrega en brassos...
aquella gent perdé 'l fré,
y tothom pujá á la *escena*
exclamant—¡Part hi volém!

Vigas, barrils, bambolinas,
tot fou lliensat de revés...
'Ls *cómichs*, campí qui puga,
saltant tapias y parets,
van escamparse pe 'l poble
seguits d' aquells *faritzeus*!

Un servidó... á dins la bota
arronsat, petant de dents,
vaig rodar toda la vila
fent tamborellas arreu...

Al últim; aquells *salvatjes*
van deixarnos... ¡Ja era temps!
A un cantó jeya 'l «Tenorio»
ab 'l cap tot fet malbé...
Mes avall «Don Luís» plorava,
en «Ciutti» feya 'l mateix...
mentre 's cusia la «Brígida»
del vestit, un munt d' estreps...
«Doña Inés», no van trobarla
fins dugas horas després...
en que l' arcalde, va durla
dihentnos;—¡Vaja, valents!
¡Torneusen á Barcelona
y al tornar, tingueu present
que si avuy torneu ab vida
ho devéu á «Doña Inés».

—
Lo tren á las tres passava.
A las tres vam pendre 'l tren
y vam empleá 'l trajecte
en dir mal del poble aquell,
y en acordá, ab veu unánime
¡que no hi tornaríam mes!

L' ex-baylarina sou l' única
que 'ls defensá—¡Quina gent!
—va dirnos—¡Que n' es d' alegre!
¡M' han fet riure d' alló mes!
Encare que sigui sola...
vull tornarhi l' any que ve!

M. RIUSEC.

CAPRITXOS

¿PREGUNTAS si estich bé á lo costat teu?
Primer pregunta al peix si está bé al mar,
á l' aucellet si gosa dins lo bosch...
y per mí la respos'a 't donarán.

—
¿Qué 't creus que tinch gelos, porque ab un altre home
sempre parlas baix?
No ho creguis, hermosa, puig ab una nena
lo mateix jo faig.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

Bibliografia

L' inspirat poeta don Francisco Gras y Elías nos ha
favorescut ab un exemplar del seu aplech de poesías
castellanas, que porta per titol «Sonrisas»

Se compón l' esmentat tomo de trenta quatre com-
posicions escrites ab aquella *sombrosa* facilitat, gala-
nura d' estil y castís llenguatge á que 'ns té acostumats
lo nostre país.

Entre totas, se destacan per sa vehemencia y gran-
diositat dels pensaments, la que son autor endressa al
inmortal poeta Zorrilla y la dedicada al trovador de la
nostra terra Don Victor Balaguer.

Aquet aplech de ratllas curtas, es digne, per molts
conceptes, de figurar en totas las bonas bibliotecas.

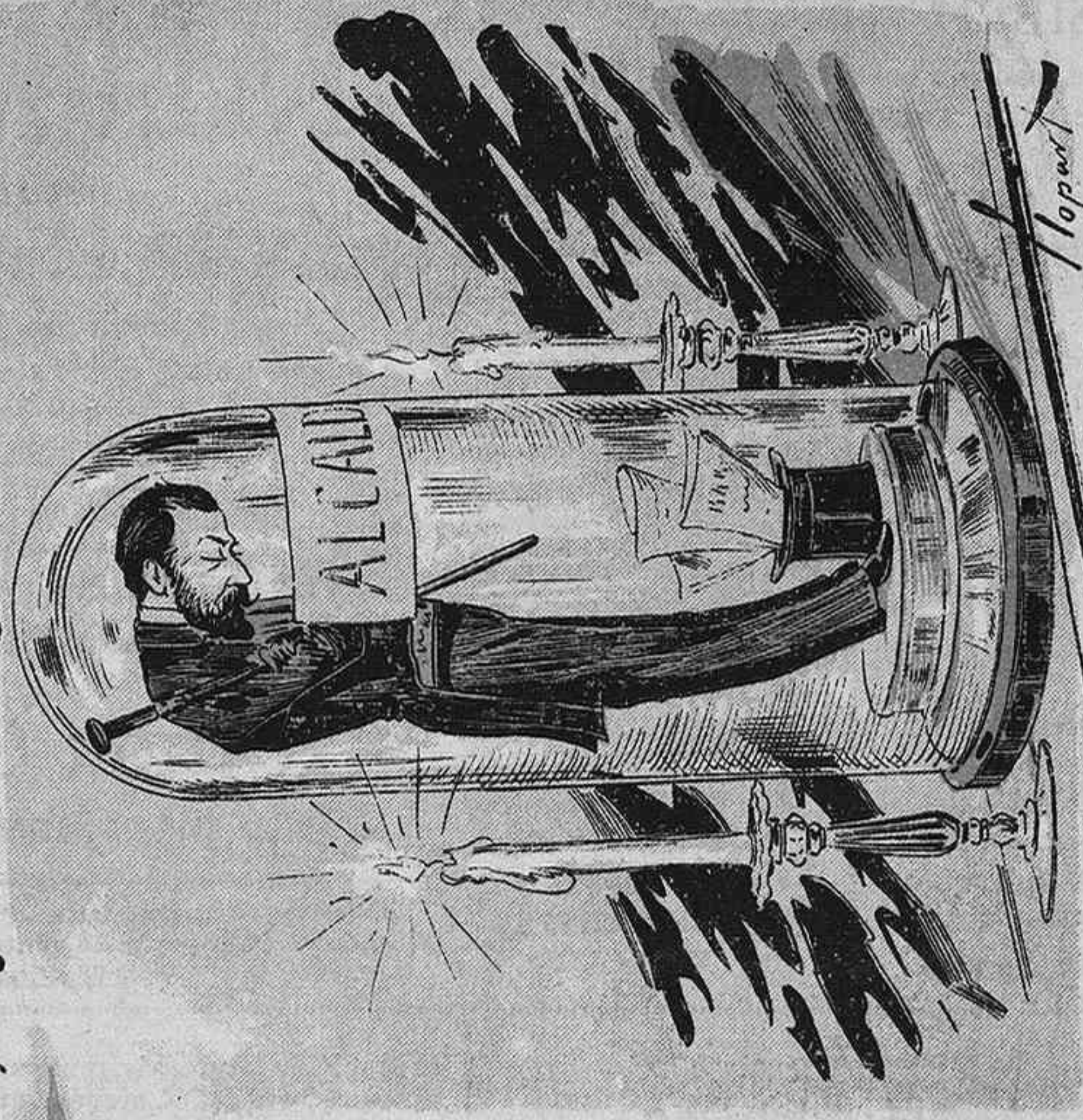
LA TOMASA

À LAS MANS DE 'N NOERRE LLONZA

Per J. LLOPART.

De següé que quan arriuin aqueixos ninots á la vila de Pegadella, lo Nofre Lionza 's creurá que hi volgut *mapar* una funció acrobática del Circo Equestre. ¡No, Lionza, nol Si aquesta gent *fá las forsas* es per la necessitat que tenen 'ls vehins de pujar als seus pisos, ja que á ferho 'ls hi obligan las barricadas de la Electricitat que obstruixen las escales y botigas de Barcelona. Que consti.

— Y donchs—dirá en Nofre—¿Qué hi diu tot aixó l' *Arcaida*?

— ¡Qué voleu que hi diga, si pateix del ós *bettrán*! ¡Si l' infelís no parará fins á véures pe 'l damunt de las calaixeras, com 'ls floretos! ¡Si 'l tenim sempre ensopit!

Y consti també que l' Administració municipal no té prou parayguas per resistir la pluja de protestas que l' hi cau á sobre, degut á la anarquía regidoresca de la Casa Gran.

IMPOSSIBLES

Per un sastre, cusir un botó de roda de carro á una ermilla.

Per un coro, cantar una pessa de 10 céntims.

Per un corder, fer cordas de rellotje.

Per un fuster, fer lo Banch d' Espanya.

Per un manyá, fer un pany de paret.

Per un fabricant, fabricar faixas de parets pintadas.

Per un apuntador de teatro, apuntar dins d' una conxa de llit.

PEPET PANXETA.

Per un sabaté, tallá sola ab falsillas de paper.

Que á Barcelona fassin duros Sevillanos.

NIÑO DEL OJO AZUL.

Es indispensable este Resguardo para el cobro

TALONARIS

PERA

apuntacions del sorteig de Nadal

Magníficament litografiats é impresos á dugas tintas, ab l'alegoría de la Fortuna.

Los de 100 fullas, á 80 cénts.

" " 50 " á 50 "

VENTAS AL PER MAJOR Y MENOR
LITOGRAFÍA BARCELONESA

— 3 DE 3 —

RAMÓN ESTANY

6, Carrer de Sant Ramón, 6.--- BARCELONA.

Als senyors corresponsals de LA TOMASA, llibreters, kioskos y demes punts de venta, se 'ls farà lo desquiento acostumat.

ZORRILLAS

Seguint la tradicional costum de tots los anys, lo célebre *Don Juan Tenorio* ha fet *barbaritats* en casi tots los teatros, y ho dihém aixis perque una execució esmerada de dita obra 's pot dir que ha passat ja á la historia. Morts ja 'ls célebres Calvos, los seus successors en la obra de Zorrilla, buscan mes aviat acabar lo drama, pera descansar, que la dicció deguda en los versos y 'ls apassionaments respectius en sas escenas.

No obstant, anant per los *fueros* de la veritat, debém dir que l'executat en Novetats pe 'ls actors Srs. Muñoz y Cepillo, ha sigut lo que s' ha emportat la gloria ab referencia á los dels demés teatros d' aquesta ciutat.

Deixém per lo tant per avuy, lo fer revista especial dels teatros ahont s' ha executat sols la llegendaria obra de Zorrilla, obrint secció no mes pera 'ls que han executat altrás obras.

LÍRICH

SOCIETAT CATALANA DE CONCERTS

Dissapte passat tingué lloch lo primer concert de la séptima série, ab lo concurs, com á director, del célebre artista Mr. Crickboom.

Lo programa era sumament escullit y lo suficient pera poder jutjar si lo célebre Crickboom era tan notable director de quartetos com de orquesta.

L' éxit no pogué resultar mes brillant, ja que totas las pessas foren frenéticament aplaudidas, especialment l'*aria* pera instruments de corda de Bach; la notable obertura *Leonore* de Beethoven y d' un modo superior á tot elogi, los *Murmillos de la selva* del immortal Wagner, pessa que encare que molt coneguda per haverse sentit en concerts dirigits per eminents mestres, entre ells, Mancinelli y Nicolau, semblá completament nova á casi tota la concurrencia. Tantas foren las filigranas ab que las matisá la esperta direcció del eminent mestre y director Mr. Crickboom.

En dit concert, un detall 'ns desagradá en dit mestre, y fou la actitud intolerant vers al públich, al comensar la

execució de las pessas, puig si bé es altament necessari un complert silenci, creyém que pera lograrlo no es precís fé la demostració arrogant é irrespectuosa que mostrá.

També feu gala de son génit imperatiu, al acabar sa part lo reputat professor de corn inglés Mr. Guidé en lo prelu di de *Tristan é Isolda*, puig sent sumament y ab justicia aplaudit dit concertista, Mr. Crickboom abandoná son siti, no mes perque ab l'aplausó se interrompi la pessa, deixantne per lo tant dit prelu di sense son final.

La concurrencia ab sentiment de tots los *dilettanti*, si bé fou escullida, no sigué lo numerosa que era de esperar.

Pera diumenje próxim s' anuncia lo segon concert en que hi debutará lo célebre concertista de violi Mr. Isage.

ROMEA

Lo divendres passat després de representarse acertadament lo popular drama *Juan José*, va efectuarse l' estreno del juguet en un acte y en prosa *El Rapto de la Sabina*, original de nostre amich Sr. Figueras y Ribot. En aquesta obreta, com en totas las que ha donat anteriorment á la escena lo mateix autor, se veu juntada á una sólida estructura una abundancia de xistes frescos y aixerits, nascuts de la situació, qu' arrencan sovint los aplausos del públich, lo qual troba en lo Sr. Figueras una trassa en lo lligat dels arguments y una forsa cómica, que busca en va en altres autors que 's creuhen ser eminencias en lo género y que, á dir vritat, sense 'l bombo desmesurat de uns quants periódichs amichs, no 'ls coneixerian mes que á casa seva.

Felicitém de cor al pare de *El Rapto de la Sabina* y desitjém que *Las espartenyas d' en Titus*, que segons noticias estrenará prompte, sigan tan reforsadas, que puga dir lo públich á coro, qu' ab las tals *espartenyas...* s' ha calsat lo seu autor las botas.

TIVOLI

Avuy dona comens á una série de funcions la notable companyia, excéntrica y de especial novetat que dirigeix lo célebre artista ilusionista Cav. Cesare Watry, que ab tant éxit ha donat algunas representacions en lo teatro Principal.

LA SETMANA DEL "TENORIO"

— ¡Ay Xanxas, yo te lo imploro!...
¡Tingas de mí compasión!...
O arráncame el curasón,
ó ámame, porque te adoro!

— Si algo con «Manins» tuvi,...
ja fa temps lo hay despachado.
— Mas... ¡imposible has quedado
para él y para mí!

— «Yo á las cabañas bajé,
yo á los palacios subí
y en todas partes triunfé!...
— ¡Prou que es veu, senyó Cusé,
qu' es un bon espatutxí!...

— De una patá te reviento
como á la cita no te halle;
«conque ya sabes mi intento»...
Tan si plou, com si fa viento,
«á las diez, en esta calle.»

CATALUNYA

Ab tot y constarnos de bona tinta que la companyia de opereta italiana Milzi-Bonasso devia actuar en lo Tivoli, *de la noche á la mañana* y per art de *birlibirloque* (molt comú en los teatros) ha comensat á actuar en lo de Catalunya.

En la actualitat porta ja representadas *Don Pedro dei Medina*; *Y granatieri*; *Il baboe é l' intrigante* y *La Mascotte*, operetas las quatre conegudas de nostre públich y que han sigut lo suficients per' mostrar las aptituts dels artistas de la companyia en que hi sobressurten las germanas Perretti y la Sra. Lombardo, entre lo bello sexo, artistas las tres que prompte lograrán per complert las simpatias del públich. Entre la part masculina además del Sr. Milzi (notable actor genérich) hi han los Srs. Pentenero y Fineschi que han agradat per complert á la concurrencia, per lo tant creyém assegurada la temporada de opereta italiana.

Además de las bonas circunstancias ditas, se fa sumament recomenable lo cos de coro per lo *revingudas* que están casi totas sas parts. (Nos referim á las del sexo femení, puig las del nostre, poch interessan als espectadors, á jutjar per la bellugadissa de gemelos que hi ha quan ellas están en escena.)

UN CÓMICH RETIRAT

Epígrama

Parlant de certa casada
deya 'l fabricant Sincá:
—Mireus qu' es dona deixada...
may repara lo que fá.
—Y aixó que 's diu Reparada.

RICART PUJOL.

PINYOLS

M' explicava donya Emilia
que un canonje de Samper,
á pesar de ser solter
diu qu' es *Pare de familia*.

Una mare que s' exclama,
y una filla ben perduda.
—¿Quién es él?—Qui vols que sigui?
un fulano de la f....

Corre la veu que de lladres
s' ha aixecat una partida.
—¿Y 'l govern què fá?—¿Qué fá?
persegueix als periodistas.

Quan es abaix tot polítich
promet mes del que pot dar,
y un cop es á dalt no dona
ni tan sols lo Deu te guard.

AGUILETA.

Grà de sorra

Tan si 't casas per amor,
per deber, ó convenencia,
tart ó dejorn trobarás
las mateixas conseqüencias.

EMILI REIMBAU PLANAS.

Una de las pastisseries que han fet mes diners de calaix aquest any en la diada de Tots Sants, sens dupte ha sigut la tan acreditada de la Rambla de las Flors, anomenada *La Azucareria*. Lo despatx de panallets no va parar may, lo qual no es d' estranyar atesa la excelent qualitat dels mateixos, elaborats ab totas las reglas del art pastisser.

La veritat es que 'ls duenyos de *La Azucareria*, senyors Puigdomenech y Rota, mereixen prosperar en sa industria, tant per sa inteligencia y bon gust com per l' esmero acabat que posan en contentar la numerosa y escullida clientela de la casa.

*

Sembla qu' ha fracassat l' empréstit dels mil millóns y en Cánovas está inconsolable.

Ara diu qu' intenta fer lo citat empréstit á Espanya, en vista de que á l' extranger li han dit que *nones*.

Pero lo qu' es á Espanya ja li asseguro jo, que mil millóns no 'ls trobará, encare que 'ns fassi fer la *figuereta* á tots 'ls espanyols.

Y diu que l' home ha promés que si no 'ls hi proporciona la nació, deixarà 'l poder.

¡Justos! ¡Per aquí deviam haver comensat!

*

Igualment 's dona per fracassat lo projecte d' unificar lo deute municipal.

¡Quina llástima!

Mes d' un *concejal* jo sé, á qui li ha causat tant sentiment aquesta noticia, qu' encare no veu á una *cosina* seva ja 'l tenen plorant com un cocodrilo..

—¿Per qué ploras, Torcuato?—li fa la parenta.

—Ay!—exclama 'l regidor—Ploro per tas germanas, qu' han pujat al cel... en cos y ánima.

—¡Tú ray qu' ets aficionat á pescar!... ¡Dedicat á las anguilas!

—¡Ay filla, no! ¡Per groixudas
que jo pesqués las *anguilas*
¡preferiria cent cops,
que 'm visquessin las *cosinas*!

*

La societat coral *La Catalana* ha disposat pera 'l próxim dissapte, una bonica funció en lo teatro del Olimpo, á benefici de la viuda y fills de nostre estimat colaborador, lo malhaurat poeta Manel Gardó y Ferrer.

Lo programa está compost de las dugas sarsuelas: *Los lobos marinos* y *Los trasnochadores*, de concert y ball corejat.

La Catalana 'ns demana supliquém als amichs y companys de lletras del pobre Gardó, s' associhin á tan benéfica festa; á qual fi, tots 'ls que desitjin assistirhi, trobarán programas y localitats en aquesta Redacció fins 'l mitj-dia del dissapte vinent.

Esperém que la festa 's veurá en extrém concorreguda, dadas las moltas simpatias ab que comptava 'l pobre Gardó.

*

Atentament invitats, assistirem la diada de Tots Sants à la representació del *Don Juan Tenorio* donada en lo teatro del *Casino del Centro* de Hospitalet. Lo protagonista corria à càrrech del conegut primer actor y director don Joseph Casanovas, que l' interpretá molt bé, veientse secundat dignament per la aplaudida primera actriu donya Adela Garcia. Tots los demés actors aficionats sabian son paper y 's feren aplaudir. La escena ben dirigida y ben presentada.

¡Llàstima que la concurrència no era gayre numerosa!

Traduhím de *La Correspondencia de España:*

«D. Jaume de Borbón, fill del pretendent D. Carlos, ha cumplert ja vinticinch anys y 's conserva solter y sembla qu' ara pensa seriament en casarse.

»No es mal partit; porque es guapo, llest y bastant rich, puig además de la herencia de sa mare, té la del Comte de Chambord, que son pare disfruta sols en us-de-fruyt y que passará íntegra à n' ell, sense partir ab cap de sos germans.

»Don Jaume sols pot contraure matrimoni ab una primcesa católica, y d' aquestas, en estat de mereixe, sols n' hi ha en la cort austriaca y en la d' Espanya.»

'M sembla à mi que l' anunci de *La Correspondencia* se esplica bastant. Seria curiós sapiguer à quant se pagan aquets reclams.

Sobre tot l' anunciant tira dret...

Veyám donchs... ¿qué hi diu la *novia*?

¿No farém res à sis y mitj?...

¡La qüestió de Filipinas está que crema!

'Ls frares acusan al general Blanco de fomentar la rebelió ab la seva *calma*. En Blanco, acusa als frares de que ells teren la culpa de que 'ls *manilos* s' hagin alsat. Y entre uns y altres, 'ls *insurrectes* qu' al principi eran quatre gats (segons 'ls partes) avuy en la sola provincia de Cavite, ja suman 30,000 homes.

Desd' aquí es difícil averiguar qui té rahó, ni qui té culpa.

No mes dirém que per ara en Blanco 's veu molt *negre* per surtir del *lio* y que...

«¡En estas disputas
llegaron los perros!»

y... ¡adeu Filipinas
qu' hem perdut l' *oremus*!

Casi, casi 'ns arrepenhim d' haver ajudat al *tolle-tolle*, contra l' *Dientes* de la banda municipal.

Y 'ns en arrepenhim porque lo Sr. Nicolau, du trassas de ferho pitjor qu' aquell.

A pesar de ser un home de tanta musculatura, sembla que te por de patir del pit, tota vegada que no dirigirà la banda no mes qu' en las festas anyals.

Pe 'l treball de cada dia, per *regatxo* com si diguessim, ara es busca, mediant concurs, un altre director, que fet y fet será l' *burro dels cops*.

Aixó sí; en Nicolau anirá cobrant tres duros y *pico* diaris.

¡Y vagin sonant 'ls músichs... dirigits per l' altre, com se suposa.

¡Malo!

Segóns llegim, entre 'ls agents del ram de policia judicial creada recentment, hi figura un subjecte llicenciat del presiri de Tarragona.

Convindria qu' aixó s' aclarís y que en cas de resultar

cert, 'ls mateixos agents fossin 'ls primers en protestar contra semblants *companyias*.

Sino 'l públich (que fins ara ha cregut que la creació de dit ram, era una cosa enrahonada) exclamará y ab molt fonament:—¡Quina pega!...

¡Un ou y encare covat!

La Revista Andresense de Sant Andreu de Palomar, ha pujat al cel!

Pero consti que no hi ha pujat de qualsevolga manera, sino anunciant degudament en la primera plana y «*con mucho sentimiento* (que moria), *por falta de lectores y por lo escasa que era la suscripción*».

¡Aquesta franquesa honra als redactors del malaguanyat company!

¡Aixis enrahonan 'ls homes!

Justament porque tanta franquesa no s' estila en aquet *mon de monas*, relatém 'l *cás* y no podém menos de fer notar també la oportunitat qu' ha tingut en morir-se *La Revista* citada.

¡Lo dia 31 d' Octubre! ¡L' ante-vigilia dels morts!

(R. I. P)

Le Figaro de París tractant l' altre dia de la situació política d' Espanya, retreya las paraulas que digué en certa ocasió, lo célebre cardenal Alberoni:—Espanya es un gran cos; no mes li falta 'l cap.—

¡Completament conformes! 'ls espanyols en general (excepte algunas contadas provincias) sols servim de cos.

Y en quant á cap, no 'n tenim cap. Lo qui 'ns fa de cap, es un *pom d' escala*; en Cánovas!...

¡'Ls demés, tots fem de cos!

L' altre dia en la iglesia de Betlém, dugas donas de *pe-lo en pecho*, viuda l' una y l' altra soltera, van estirarse 'ls cabells y van posarse 'l *dallonsas* com un pebrot. Fins una d' ellas, la viuda, va treure una *teya*, per clavar un *mete y saca* à la fadrina.

La causa de la rivalitat entre las dugas *serranas*, no fou altre que l' amor d' un afortunat galán.

¡Quina ditxa tenen certs homes!

A mí lo que 'm *llama* mes la atenció, es lo fet de que anéssin à pegarse dintre d' una iglesia.

¿Qui sab? potsé lo mortal afortunat, causa de las barallas era 'l *sagrístá* de la parroquia!

¡De mes *crespas* se n' han vist!

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI
PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

NOTA.—Tota reclamació podrà dirigir-se à l' Administració y Redacció del periódich

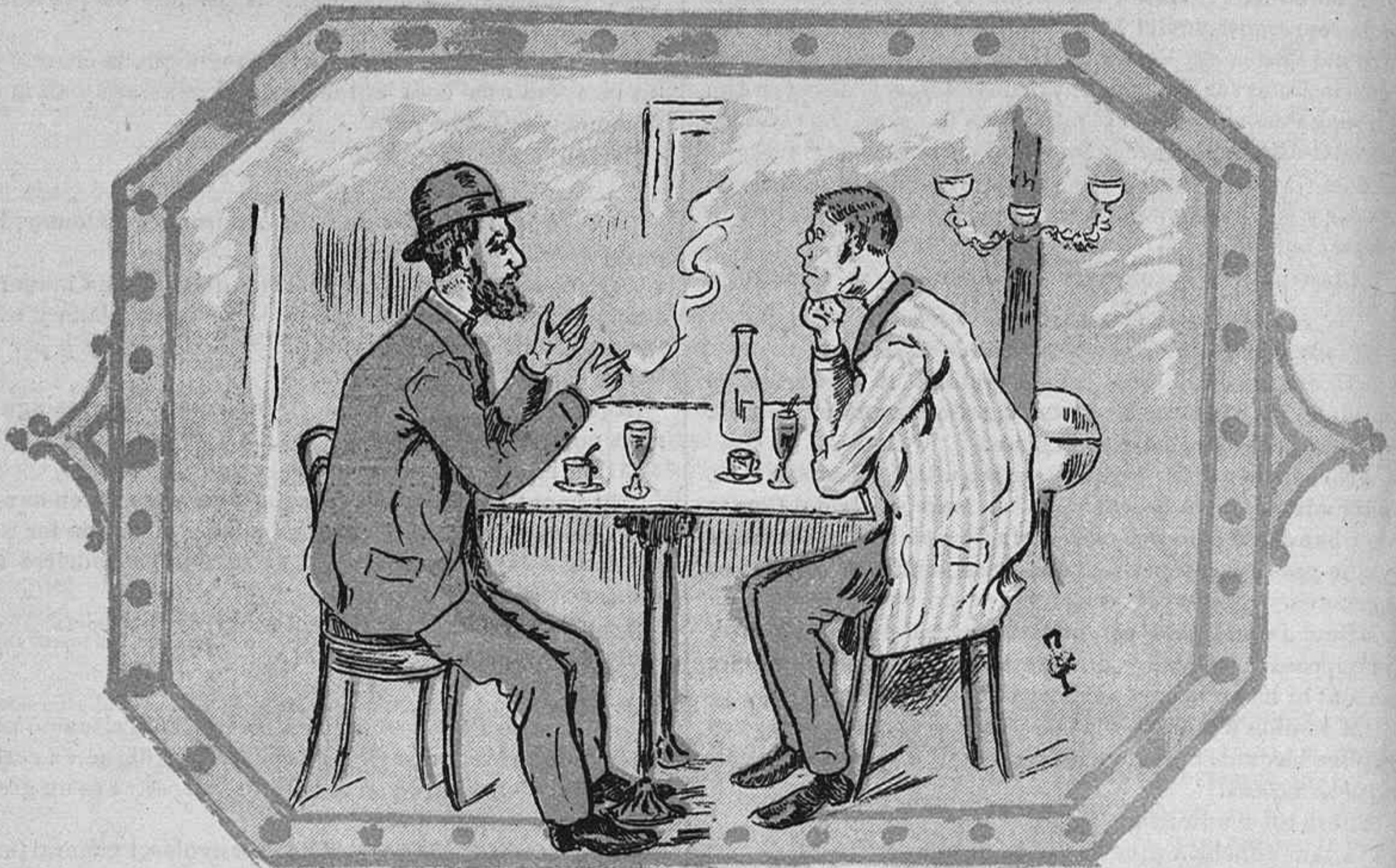
6, SANT RAMON, 6.—BARCELONA

LITOGRAFÍA BARCELONESA

de Ramón Estany

6, Sant Ramón, 6.—BARCELONA

ESTRATEGIA DE GABÉ...

— Si jo fos en Weyler, *adiós* insurrectes! Tenyiría als espanyols de negre; 'ls barrejaría ab 'ls de 'n Maceo, y allavors *zas!, zas!...* ¡caps á terra!
 — Ja es un medi senzill.
 — Y baratol ¡Ab cinch céntims de *betúm* per barba, surtiría de penas!

SECCIO DE TRENCA - CLOSCAS

XARADA

Al xaradista E. Pi Fani

Molt senyor meu: Lo motiu d' aquestas ratllas escriure es porque avuy m' han contat que vosté es un gran *ciclista* y com que jo soch persona molt *tot* á montar *bicicles* si bé tal *hu-dos-tres-quarta* me costa rals... y potingas, vinch á vosté que es persona molt amable y *dugas-quinta* pera veure si 'l favor farà de deixarme un dia la bicicleta que té que ja sé que es molt bonica y molt *hu-dos-quinta-sis* puig fa temps tinch la mania de *hu-cinch hu* fe una excursió en una vila molt rica ahont una tia hi tinch que diu que vol protegirme. Com vosté ja sab, lo meu *quarta-dos-tercera* 'm lliga, mes ab tot y aixó hi pensat

anarhi de demá en quinze, Si per cas vesté no hi té inconvenient y *dos-terma* en mí, deixantme aquet moble que sols serà per un dia, jo li quedaré agrahit moltíssim, tota la vida (y aixís m' estalviaré lo que 'l llogá 'm costaría; assegurantli ademés gracias á sa atenció fina tornarli tota sencera... (ó bé tota feta á micás')

K. TAQLISME.

BALDUFA NUMÉRICA

- 8 4 —Article.
- 3 7 — »
- 1 2 3 4 5 6 7 —Nom de dona.
- 7 5 2 3 3 7 —Pe 'ls sastres.
- 5 4 2 3 7 —Mestre célebre.
- 3 2 5 4 —Provincia.
- 5 1 3 —Cosa freda.
- 3 7 —Nota musical.
- 3 —Consonant.

JOSEPH PRATS.

GEROGLIFICH

T I L
o
blat
fi
a
d Ra
europa asia
áfrica
américa oceania
: T
1896

UN SARDANISTA.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 426

Xarada-epitafi.—A—po—te—ca—rs.

Problema.—
 $792 + 8 = 800$
 $808 - 8 = 800$
 $100 \times 8 = 800$
 $6400 : 8 = 800$

8100

Escorxa-cervells.—Higini.
 Baldufa numérica.—Miralles.
 Geroglifich.—Trenta dias es un mes.